

Düşüş

İçeriği Yazan: [Alphan TELEK](#) [1] Zaman: Paz, 04/03/2012 - 14:26

Bilimin pek çok tanımı vardır. Şüphesiz bilim; bilmek ve bilgiyle ilgilidir. Ve bu yolda bilimin nasıl başladığını ve nereden yola çıktığını irdelemek bilim felsefesi alanında önemli oluyor. Bilim, insanoğlunun; evrenin işleyişine dair bir anlam, neden, düzenlilik aramasıyla başlıyor; bundan dolayı bilim, meraklı insanın işidir diyoruz. Peki, merak taşımayan bir köylü olarak niteleyebilir miyiz? Binlerce yıl önce ünlü Romalı general, düşmanlarını savaş alanında yendiği an bile savaştan sonra küçük bir çiftlik kurup bu dünyada ailesiyle mutlu ama küçük bir yaşam kurmayı aklından çıkaramamıştı, 1920'lerin Türkiye'sinde ise İsmet Paşa, Kurtuluş Savaşı cereyan ederken Kemal Paşa'ya bir çiftlik kurup iktidar mücadelelerinden uzak ve küçük bir dünya'nın tasvirini yapmıştı. İnsan ne kadar yükselirse yükselsin içinde yer alan köylülüğü yani dar ve geri kalma heveslerini yok edemez, Sabahattin Ali'nin ünlü romanının adında olduğu gibi "İçimizdeki Şeytan" budur. Çok değer verdiğim ve izlediğim bir hocam bana şöyle sormuştu; "Alphan Bey, sizce insanlığın başına gelen en kötü şey nedir? O kadar genelleştirilmiş bir soruydu ki somut ya da soyut binlerce cevap verebilirdim; ama bilmiyorum demeyi tercih ettim, hocam bana baktı "Köylülüktür efendim, köylülük" dedi. Akla ilk gelen ve küçümseyici anlamıyla kullanmadığını ve burada kullanılmadığını takdir edersiniz. Köylülük kavramı kapalı kalmayı ve kafese tıklılmayı; dış dünyayı tanımamayı ve büyük işler peşinde koşmanın önemsiz olduğunu içerir. Bu kadarı kafi. Minimalistlik yollu adlandıranlar da var. İnsanoğlu ne gariptir, köylü diye ifade edildiğinde alınır, kızar ama minimalist dendiğinde hak verir halbuki aynı anlama gelmekle birlikte ikisi de insanoğlu'nun doğrudan benliğinde yer alır. Minimalist olmak, kısaca büyük hayallere sahip olamama durumudur, maksimalistlik ise tersi oluyor elbette. Şöyle de söyleyebiliriz minimalist olmak realist (gerçekçi) olmaktır; maksimalist olmaksızın romantik olmaktır. Başka bir deyişle, minimalist; durumları gerçekçi bir biçimde irdelleyen ve buna göre küçük ya da geri adımlar atan birisiyken, maksimalist biri gerçekliği de taşımakla birlikte her zaman daha fazlasını arzulayan, bunun hayalini kurandır. Çağımız maksimalistlerin devri değil minimalistlerin devridir, netlikle teşhis ediliyor. Öte yandan maksimal bir dünyada minimalist olmak da hız kaybettiriyor, siyasi iktidarı ele alma sorunu maksimalizmi gerektiriyor çünkü bu başlı başına maksimal bir hedeftir, minimalist kalınması başarısızlıklara sebebiyet veriyor. Peki tarih bu iki insan tipine nasıl yaklaşıyor? Tarihte başarı gösterip hayallerini siyasi iktidarı ele geçirerek buna yansıtan maksimalistler çok başarılı bir lider ve genellikle büyük devrimci olarak görülüyorlar. Lenin ve 1915'e kadar ki Enver Paşa bunun en temel figürleridir. Ancak diğer yanda hayallerini realize edemeyen maksimalistler beceriksiz, hayalci, zalim, kanlı bir despot ya da halkını ve/veya bağlı olduğu grubu mağlubiyete sürükleyen bir lider olarak niteleniyorlar. Çünkü tarih bilimi darwinisttir. Düşen karalanır, ilerleyen ve yoluna devam eden ise başarılı görülür. Tarihte de düşen karalanır, hatırlanmaz ya da başarısız olarak lanse edilir. Gerçek o ki tarih bilimi insanlığın bilimidir, tarih hiçbir zaman insanın dışında yazılmamıştır, yazıcılar hep olaylardan etkilenmiş ve fikirlerini atfetmişlerdir. Dolayısıyla tarihte darwinizmden yana bir eğilim görmek insanda darwinizmden yana bir eğilim görmektir. Güzel, öyleyse, şimdiden insanoğlunun benliğinde bulunan iki eğilimi ortaya çıkarmış olduk. Birisi köylülük ve bir diğeri darwinistlik. Akıntıya karşı durmak her zaman büyük bir erdem olmuştur, işte burada, erdem bu iki alanı reddetmekle mümkün hale gelmektedir.

Bu uzun parantezi kapatıp, bilimin ne olduğu sorusu ile uğraşmayı sürdürebiliriz. Bilim en basit açıklamayı aramak ya da olguları seçmeciliktir. Bilim varsa seçimler vardır. Öyleyse çalışmamıza başlayabiliriz. Bu anlattıklarımın ışığında yol alacağımız gerçeğini hatırlatmak isterim.

Günümüzde büyük bir baskı altında yaşadığımızı ve toplumun terörize edildiği gerçeğini kim göz ardı edebilir ya da tersini söyleyebilir. Benim bu yazıda üzerime aldığım sorumluluk esasında 1980 sonrası Türkiye ve dünya'da yaşanan belli başlı olayları ele almamı gerektiriyor. Kısa bir tarih dersi, yazımızda *sine qua non* (olmazsa olmaz) şarttır. Bugüne kadar gerek Politika Dergisinde gerek Odatv'de yazmış olduğumuz yazılarda aşağıda bahsedeceğimiz olgulardan yeterince bahsettik ancak düşünmek ve yazmak bir tekrarlama işidir, tekrar olmadan düşüncenin yerleşeceğini söyleyemeyiz. Kısaca, Türkiye'de 1980 darbesi, iktidarın; devlet kadrolarının soldan ve kemalizmden arındırılması, yerlerine İslamist grupların getirilmesi, düşünsel planda Sovyetler Birliğinin çöküşüyle materyalist düşüncenin ve maddeci, sol aydınların giderek kendilerini sağ düşünceye teslim etmeleri dünyanın zaten sağa meylettiğinin bir resmiydi. Elbette aydınların ve elitlerin bu şekilde kendilerini teslim etmeleri toplum katında da vuku bulacak bir çöküşün ilk belirtisi olmuştur. Çöküş her zaman binanın en üst katından başlamaktadır. 1990lar ile birlikte dünyanın tek kutuplu bir yönetim altında ABD tarafından yönetilmesi bu dönemde düzen karşıtı bütün sol akımların ölmesine ya da ölü doğmasına yol açmıştır. Düzen karşıtı bir sol akım yaratılamadı, toplumda biriken enerjinin ise sivil toplum kanallarıyla beklentileri karşıladığı ya da karşılayacağı imajı yaratılmak istendi ancak istenen sonuç alınamadı. Toplumsal muhalafetin enerjisi en başta hesaplandığı üzere İslami tarikat, cemaatler aracılığıyla Türkiye toplumuna özel olarak uygulandı. Bu ise gerek dış gerek iç dinamiklerden ötürü toplum katında yankısını buldu ve yayıldı. Bir şimşegin görüntüsünün sesinden önce gelmesi gibi İslamistler önce tek tek göründüler, seslerini çıkarmadılar, eski düzende Kemalistler solu bastırmak için onlarla ne kadar işbirliği yaptılarsa o oranda önce görüntüleri arttı sonra sesleri yere göğe sığmaz oldu. Bugün sesleri kulaklarımızı değil ama beyinlerimizi zedelemektedir. Sonuç olarak dünyanın sağa kayışı en başta dışta ABD'nin, ülkelerin içsel düzleminde ise aydınların sağa geçişlerinin bir çarpışması olarak meydana çıktı. Geline noktaı söylemeden evvel, düzen karşıtlığı, ne Şia İslamizminin Ortadoğu'da yarattığı akım ne de radikal İslamist ve anti-emperyalist toplulukların -Taliban, El Kaide, Hamas- tutumlarıyla açıklanamaz. Düzen karşıtlığından kapitalizm, yöneticiler ve sermaye sınıfı büyük korku duyar, onlara hiçbir şekil ve koşulda silah satmaz, kaçakçılık yapmasına izin vermez. Sovyetlerin korkusu ABD'ye neler yaptırmıştır düşünmenizi öneririm. Bir varoluş mücadelesidir, düzen karşıtlarıyla savaş. Ancak düzen mücadelesinin araçlarını ve agresifliğini bu gruplar üzerinde göremiyoruz. Yine de bu grupların ortaya çıkması ABD, İsrail ve diğer Batılı güçler tarafından kontrol edilemeyen bir hale geldi işte bu yüzden de kontrol edilebilir ılımlı İslama geçiş için çabalar arttırıldı. Bu durum karşısında toplum silikleşti, sindirildi. Sindirilen toplumların ilacı ise her zaman daha fazla din olmuştur. Toplumların sosyal hakları tırpanlandıkça öbür dünyaya inanç da giderek arttı bir başka açıdan söyleyecek olursak sosyal mücadele çizgisi yok oldukça toplumlar dine yöneldi. Bu genel bir haldir ancak doğu toplumlarına özel olarak İslam'ın korkutucu ve gazap verici Tanrısı camilerde vaaz edildi ve solun yittiği toplumların zihnine korku enjekte edildi. İnsanlar içeriden kuşatıldı. ABD halkının ne kadar dindar ve sofu olduğu bilinmektedir, Katolik ve Hristiyan dünyada ise milliyetçi duyguların canlanışına şahit olduk, bugün Batı Avrupa'nın liberal demokrat meclislerine aşırı sağcı partilerin girişi bir değişimin işaretidir.İsrail'de 1979'dan sonra Yahudi Şeriatını savunanların kazandığı güç ve Doğu Avrupa Yahudilerinin burada sağcı eğilimlere yön ve hız vermesi yine hakeza ortadadır. Yukarıda belirttiğim gibi bu genel bir haldir, doğu toplumlarında İslam olarak kendini gösterse de, batı toplumlarında da artan dindarlık ve rasyonel düşüncenin kaybolması, sağ ve daha sonra aşırı sağın önünün açılması olarak kendini gösterdi. Bunlardan daha önemlisi Batı, düşüncesini kaybetti ve görünen o ki düşünce artık Batı'da değil, kim bugün gerçek anlamda Batı'da ilerici bir düşünce ortaya çıktığını ileri sürebilir. Onlar bile Arap Baharı sebepli doğu toplumlarından medet umar oldular. Amerika'da Yüzde Bir hareketi düzen karşıtı bir harekettir ve programa, örgütlenmeye ihtiyacı var, bunu gerçekleştirmekten de bana kalırsa bir o kadar uzaklar. Yine de korku saldıkları kesindir, istemli ya da istemsiz. Kısacası, bugün toplumların yaşadıklarını ve belleklerini birbirinden ayırmak imkansızdır.

Açıkçası yukarıda seçtiğimiz olgular zaten başlı başına bize bir fikir vermektedir; daha fazlası daha akademik bir çalışmanın sınırları içerisinde yer alacaktır. Yazının bu kısmıyla ilgili dile getirebileceğimiz sonal hüküm, dünyanın 1980 sonrasında sağa meyletmesi ve sol/maddeci düşünceden yoksun kalmasıdır. Bu yoksunluk ne yazık ki rasyonel (mantıklı) düşünme becerisini sakat bırakmıştır. Özürlü olmak düşünsel planda da geçerlidir, ne yazık ki düşünsel özür taşımayanların sayısını pek az görüyoruz. Aziz Nesin yıllar önce bir yüzde vermişti ancak bunu salt Türk halkında gördüğünü ifade etmişti ve biz bunu geliştirme durumundayız. Süreç değişmiştir. Nesin'in ifade ettiği oranın daha fazla haliyle Türkiye'de olduğu kadar dünyada da olduğunu iddia edecek verilere ve

düşünsel yansılara sahibiz.

Son olarak inancımız o dur ki çöküş bir binanın üst katından başlar.

Toplumsal çöküşün ilk belirtisi de toplumun öncüleri arasında görülür ve sonra toplumun diğer katmanlarına sirayet eder. Elitlerden ve aydınlardan bahsediyorum.

Çöküşten mi, kurtulamamıştırlar, bugün zavallı misali yerlerde sürünen bir elit kitle görüyoruz.

Aydın mı, Türkiye’de kalmamıştır varsa bile ünü yoktur. Münferit kavramının burada harika işlediğini görüyoruz. Tek tük aydın kalmıştır. Umudumuz az, görevimiz fazla.

Şüphesiz gerici dönemlerin ayırt edici çizgilerinden biri umudun az görevlerin fazla oluşudur.

Görevlerimizin fazla oluşu ve çöküş ise yeni bir yaşam için müdahale zorunluluğunu hissettirmektedir.

Umut ise burada yatmaktadır. Kesin bir zorunluluktan doğan umut. Zorluk, ihtiyaçları ve bizim umudumuzu doğurur.

Alphan TELEK

Alphan.Telek@PolitikaDergisi.com

Yorumlar

- [Bilim/Kuramsal](#) [2]
- [İç Siyasa](#) [3]
- [Tarih](#) [4]
- [Toplumsal](#) [5]

Kaynak URL (07/05/2024 - 20:46 tarihinde yazdırıldı): <https://politikadergisi.com/makale/dusus>

Bağlantılar:

- [1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/alphan-telek>
[2] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/bilimkuramsal>
[3] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ic-siyasa>
[4] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/tarih>
[5] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/toplumsal>